

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/216/2021
Identifikačné číslo spisu: 2107232182
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2107232182.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov 1/ Ing. X. O., nar. X.X.XXXX, bytom J. XX, XXX XX D., 2/ H. O., nar. XX.X.XXXX, bytom J. XX, XXX XX D., obaja právne zastúpení splnomocnencom AK MS s.r.o., IČO: 47 237 767, so sídlom Galandova 3, 811 06 Bratislava, proti žalovanému alu-one SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 31 631 100, Zvončianska 406/6, Šelpice, zastúpenému splnomocnencom MST PARTNERS, s. r. o., advokátska kancelária, Laurinská 3, 811 01 Bratislava, IČO: 36 861 545, o určenie vlastníctva a o vykonanie zápisu vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 10C/147/2007, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 20. mája 2020 sp. zn. 24Co/109/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. decembra 2018 č. k. 10C/147/2007 - 354 žalobu zamietol a žalobcom uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100%. Zamietnutie žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti odôvodnil tým, že za súčasného stavu je žaloba podaná predčasne, keďže žalobcovia sú vlastníci, a až zmena tejto skutočnosti by mohla viesť k podaniu žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a preto nemajú naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Záväznú vyriešenie otázky platnosti kúpnej zmluvy posúva vzájomný spor strán do tej roviny, aby bolo v prípadnom správnom konaní o povolení/nepovolení návrhu na vklad rozhodnuté o tom, čo chceli žalobcovia rozhodnúť v tomto konaní, a to právne posúdiť, či zmluva je zavkladovateľná, alebo nie, nakoľko takéto právne posúdenie je úlohou v súčasnosti Okresného úradu, katastrálneho odboru, ako imanentnej súčasťou vkladového konania (a následne prípadných opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o povolení/zamietnutí návrhu na vklad), a nie je to úlohou súdu prvej inštancie, nakoľko súd prvej inštancie nemôže dať záväzný právny výklad k otázke vkladového konania, nakoľko mu takéto oprávnenie zo zákona nevyplyva. V momente, ako

žalobcovia boli opätovne zapísaní na liste vlastníctva, stratili naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže vlastníkmi sú, a otázky, ktoré žiadajú riešiť sú predmetom vkladového konania, pričom v časti tieto boli už posúdené Krajským súdom v Bratislave v rozsudku č.k. 24Cb/183/1995-1086 zo dňa 10.03.2016 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 5Obo/17/2016 28.09.2017 dňa 29.11.2017. Žalobcovia podali na súde v deň konania pojednávania návrh na to, aby do konania pristúpila ako žalobkyňa 3/ J. Č., súd uznesením vyhláseným na pojednávaní nepripustil pristúpenie žalobkyne 3/. Súd viedli k nepripusteniu pristúpenia dôvody hospodárnosti, a účelnosti, nakoľko návrh bol podaný v čase pojednávania, a teda žalobcovia mali možnosť podať tento návrh skôr, za daného stavu, pripustením pristúpenia by vznikli ďalšie trovy, ktoré by žalobkyňa 3/ musela hradiť protistrane, pričom nijako by sa nezmenila situácia ani výsledok konania. Žalobcovia argumentovali pri podaní návrhu na rozšírenie počtu žalobcov nerozlučnosťou spoločenstva, súd mal za to, že nešlo v tomto prípade o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP vo vzťahu k p. Č. a ani nútené spoločenstvo.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 20. mája 2020 sp. zn. 24Co/109/2019 na odvolanie žalobcov potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal voči žalobcom právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Odvolací súd prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, keď súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu vykonal potrebné dokazovanie, jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a dospel i k správnym skutkovým záverom.

2.1. K možnosti pristúpenia ďalšieho účastníka na strane žalobcu do konania v zmysle § 79 CSP odvolací súd uviedol, že zákon nestanovuje dôvody, za splnenie ktorých má vstup ďalšieho účastníka do konania pripustiť alebo nepripustiť, záleží od úvahy súdu, vzhľadom na konkrétne skutočnosti v danom konkrétnom prípade. Podľa judikatúry súd spravidla nepripustí vstup ďalšieho účastníka do konania, ak by pripustenie bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti, ak predmet konania nesúvisí s osobou, ktorá má do konania vstúpiť, ak navrhovateľ nešpecifikoval, čoho sa mieni domáhať proti osobe, ktorá má do konania vstúpiť. (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 17. mája 2012, sp. zn. 5 Obo 80/2011). Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o pripustení ďalšieho účastníka sledoval predovšetkým hospodárnosť konania a snahu vyhnúť sa prieťahom v konaní, keď išlo a reštančnú vec. J. Č. takýto prejav vôle byť účastníkom konania v tejto veci, ktorá sa týka nehnuteľnosti patriacej aj do jej vlastníctva v 1-ine mohla urobiť oveľa skôr, kedy by súd ešte neprihliadal na tieto skutočnosti. Týmto rozhodnutím sa súd nedopustil konania, ktorým by znemožnil účastníkom a ani J. Č. domáhať sa ochrany svojich práv na súde, keďže toto mohla a môže spoluvlastníčka vzhľadom na jej vzťah k predmetu konania realizovať podaním aj v inom konaní.

2.2. Vecnú správnosť zamietnutia žaloby odôvodnil tým, že v čase rozhodnutia súdom prvej inštancii na LV č. XXXX vedenom pre okres T., obec T., v kat. úz. T. vlastníkmi nehnuteľnosti parc.č. XXXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 2215 m2 a rodinný dom súp.č. XXX na parc.č. XXXX/X sú žalobcovia 1 a 2 ako manželia v 1-ne a vlastníkom 1-iny je J. Č.. Titulom nadobudnutia u obidvoch spoluvlastníckych podieloch je: Z 2189/11 - Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.4.2011, ktorým bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Trnave 14S/1/2008-219 zo dňa 03.12.2009. Podstatným je, že počas konania, oproti času, kedy bola žaloba podaná sa zmenil stav vlastníctva nehnuteľnosti, pričom pre rozhodnutie je rozhodujúci stav v čase rozhodovania súdom. Podľa stavu ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale aj aktuálne je na LV č. XXXX vedenom pre okres T., obec T., kat. úz. T. zapísaný stav vlastníctva, ktorý zodpovedá žalobcami navrhovanému petitu rozsudku. I keď nemožno poprieť argumentáciu odvolateľa, že súd má poskytnúť ochranu aj ohrozenému právu, ale je podstatným, že tomuto má byť adekvátny aj spôsob žiadanej ochrany. V tomto konaní sa však žalobcovia domáhali takého istého určenia spoluvlastníctva, ako je evidovaný stav vlastníctva nehnuteľnosti na liste vlastníctva v katastri nehnuteľnosti a na takomto určení súdom nemôže byť daný žiadny právny záujem, a to aj napriek plombe vyznačenej na dotknutom liste vlastníctva. Aktuálne nemožno dopredu usudzovať ako bude rozhodnuté o návrhu na vklad vlastníctva, ktorý je už podaný k dotknutej nehnuteľnosti a riadne evidovaný. Pre potrebu rozhodnutia v tomto konaní, je rozhodujúci popísaný vedený stav na liste vlastníctva, tzn. podielové spoluvlastníctvo žalobcov v 1-ine a J. Č. v 1-ine. Nebolo teda možné vyhovieť žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhajú určenia ich spoluvlastníctva k nehnuteľnosti v 1--ine.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali obaja žalobcovia (ďalej aj dovolatelia), dovolanie, ktorým, s poukázaním na prípustnosť mimoriadneho opraného prostriedku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žiadali napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolacie dôvody dovolateľa označili ako dve zásadné právne otázky, v ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ako prvú otázku vymedzili neprípustnosť vstupu ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcov, podľa dovolateľov odvolací súd túto otázku posúdil v priamom rozpore s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo 17. mája 2012 sp.zn. 5 Obo 80/2011, ktorý poukázal na to, že úvaha súdu o pripustení či nepripustení vstupu ďalšieho účastníka bude závisieť od konkrétnych skutočností v danom konkrétnom prípade. V prejednávanej spore však konkrétne skutočnosti boli také, že vstup novej žalobkyne 3/ by si nevynútil žiadne ďalšie dokazovanie a neznamenal by ani žiadne neodôvodnené prietahy v konaní. Pokiaľ odvolací súd poukazoval na zásadu hospodárnosti konania, tento svoj záver náležite neodôvodnil. Dovolatelia ďalej poukázali na judikát R 71/2007 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5 Cdo 248/2012. Argumentovali tiež tým, že medzi nimi a navrhovanou žalobkyňou 3/ ako ďalšou podielovou spoluvlastníčkou išlo o nerozlučné procesné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP, s poukazom na judikát R 78/1978.

3.1. Ako druhú otázku vymedzili otázku absencie naliehavého právneho záujmu, ktorú odvolací súd neposúdil správne, s poukazom na judikát R 31/2019, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 19. januára 2010 sp.zn. 4 Obo 12/2008 a z 26. mája 2010 sp.zn. 2 Cdo 28/2009. Žalobcovia preukázali danosť naliehavého právneho záujmu v čase podania žaloby a aj v čase rozhodovania súdu na základe vyznačenej plomby na LV č. XXXX z dôvodu ďalšieho vkladového konania C. - XXXX/XXXX, zdôrazniac tak najmä preventívny charakter určovacej žaloby. Zároveň požiadali o odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP.

4. K dovolaniu žalobcov sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť, priznať mu náhradu trov dovolacieho konania a nevyhovieť návrhu žalobcov na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP, ďalej aj len najvyšší súd) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia odvolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017, 9 Cdo /72/2020).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017, 9Cdo/72/2020).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017, 9 Cdo /72/2020).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

10. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Vzhľadom na uvedené pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či prípustnosť dovolania žalobcov vyplýva z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako ho označili dovolatelia, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (por. sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017, 9 Cdo/72/2020).

13. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

14. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

15. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

16. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pričom formulovali dve právne otázky. Ako prvú otázku vymedzili otázku neprípustnosti vstupu ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcov. Takto žalobcami zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo odvolaniu žalobcov vyhovie a potvrdené ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolatelia ale túto prvú otázku nastolili v situácii, v ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie, potvrdené rozhodnutím odvolacieho súdu, o potrebe zamietnutia žaloby vychádzalo z rozhodujúceho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu na žalobcami podanej určovacej žalobe. Predmetná dovolacia otázka neprípustnosti vstupu ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcov sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľmi nastolená otázka má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie odvolacím súdom by nemalo žiaden vplyv na právne postavenie žalobcov ako podielových spoluvlastníkov predmetnej nehnuteľnosti s veľkosťou podielu 1, nakoľko ich aktívna vecná legitímácia je daná len k tomuto ich spoluvlastníckemu podielu. Skutočnosť, či sporovou stranou na strane žalobcov je alebo nie je aj navrhovaná žalobkyňa 3/ ako podielová spoluvlastníčka s veľkosťou podielu 1, nemá žiaden vplyv na právne postavenie žalobcov. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred odvolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

17. Ako druhú otázku dovolatelia vymedzili otázku absencie naliehavého právneho záujmu, ktorú podľa nich odvolací súd neposúdil správne, s poukazom na judikát R 31/2019, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 19. januára 2010 sp.zn. 4 Obo 12/2008 a z 26. mája 2010 sp.zn. 2 Cdo 28/2009. Takto formulovaná otázka je prípustná, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo práve od posúdenia otázky danosti naliehavého právneho záujmu na žalobcami podanej určovacej žalobe. Je preto úlohou dovolacieho súdu posúdiť, či sa odvolací súd pri vyriešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

18. Definíciu ustálenej rozhodovacej praxe podal judikát R 71/2018. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba považovať naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanoviská vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

19. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu pri riešení otázky danosti naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe je potrebné považovať najmä nasledovné rozhodnutia:

19.1. Ak je nehnuteľnosť v katastri nehnuteľností vedená duplicitne ako vlastníctvo žalobcu aj žalovaného, má žalobca naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku, resp. § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku) na negatívnom určení, že žalovaný nie je vlastníkom tejto nehnuteľnosti (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2018 sp. zn. 6 Cdo 15/2017, publikované ako judikát R 31/2019).

19.2. V rozhodnutí sp. zn. 2 MCdo 20/2007 dovolací súd prejednával situáciu, kedy podanou žalobou žalobkyňa žiadala určiť, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetného pozemku v podiele XX XXX/XX XXX (zapísaného v pozemkovej knihe na základe č. d. XXX/XX). V pozemkovej knihe sú pritom ako podieloví spoluvlastníci vedení aj právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ v podiele XXX/XX XXX (zapísaného v pozemkovej knihe na základe č. d. XX/XX); žalobkyňa túto skutočnosť nespochybnila. Dovolací súd konštatoval, že opodstatnený je preto záver, že aj keby bolo podanej žalobe vyhovie, vyžadovalo by sa naďalej na vydanie osvedčenia o vydržaní podľa § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku vyjadrenie žalovanej 3/. Neisté právne postavenie žalobkyne by sa

vyhovením jej žalobe neodstránilo a podmienky stanovené v § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku na vydanie osvedčenia o vydržaní by sa pre ňu nezmenili. Dovolací súd tak zhrnul, že rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaní nie sú vlastníckymi nehnuteľnosťami, nemôže byť v danom prípade spôsobilý zmeniť (zlepšiť) právne postavenie žalobkyne, ktorá svoje vlastnícke právo nepreukazuje na ňu znejúcim tzv. nadobúdacím titulom (napr. kúpnu zmluvou alebo súdnym rozhodnutím) a dosiaľ nebola zapísaná vlastníčkou predmetných nehnuteľností v príslušnej evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. ňou požadovaným negatívnym určením sa v porovnaní s existujúcim stavom jej právne postavenie nezlepšuje, uspokojivo sa neodstraňuje jej neistota v danom právnom vzťahu, ktorá pretrváva naďalej a nevyklučuje ďalšie konania o vlastníctve predmetných nehnuteľností.

19.3. V rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 11/2011 dovolací súd posudzoval situáciu, kedy žalobkyňa podala žalobu po vydaní osvedčenia o držbe nehnuteľnosti v čase, kedy už žalovaný, ako osoba uvedená v tomto osvedčení, bol v evidencii nehnuteľností zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti. Dovolací súd konštatoval, že za tohto stavu vyhovie žalobe o určenie, že žalovaný nespĺňa podmienky pre vydanie osvedčenia o držbe nehnuteľnosti, ktorej účelom je zmať tretej osobe možnosť domáhať sa vydania takéhoto osvedčenia, neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu (vlastníckeho práva k nehnuteľnosti). I keď by kataster nehnuteľností vykonal na základe vyhovujúceho rozsudku zápis formou záznamu (katastrálny zákon nepozná zápis formou výmazu vlastníckeho práva), dosiahol by sa iba stav, kedy by zápis vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti v katastri nesvedčil žiadnej osobe (pozemok by ostal vlastnícky neusporiadaný). Dovolací súd uviedol, že ak preto zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností už svedčí na základe osvedčenia inej osobe, ako tomu bolo v danej veci, celý obsah spornosti vlastníckeho práva k veci možno vyriešiť uplatnením žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti takto zapísanej na inú osobu, vrátane žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva právneho predchodcu žalobcu (otázka, či žalovaný spĺňa podmienky pre vydanie osvedčenia o držbe nehnuteľnosti má v tomto konaní povahu predbežnej otázky). Len formou takejto žaloby možno úplne sporný právny vzťah medzi účastníkmi úspešne vyriešiť.

19.4. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 112/2004, kde predmetom konania bolo určenie, že žalované nie sú vlastníckymi nehnuteľnosťami, uvádza, že naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (na to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o ne/existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva, a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. V rozsudku dospel k záveru, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.

19.5. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 31/2004, kde predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, uvádza, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým.

19.6. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR z 26. mája 2010 sp.zn. 2 Cdo 28/2009, v spore o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu, základným predpokladom, aby sa súd zaoberal otázkou neplatnosti v rámci určovacej žaloby, je preukázanie naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Podľa výkladu podávaného ustálenou súdnou praxou je naliehavý právny záujem daný najmä tam, kde by bez požadovaného určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo by sa jeho postavenie stalo neistým. Žaloba preto spravidla nemôže byť opodstatnená tam, kde možno žalovať na splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku je skôr preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom

vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, a jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravy, tvoriace určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie korešpondujú s podmienkou naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani právny záujem na takomto určení.

19.7. Najvyšší súd SR rozhodoval ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 19. januára 2010 sp.zn. 4 Obo 12/2008, v spore o určenie neplatnosti právneho úkonu. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že, určovací petit nie je jedinou možnou formou ochrany práva. Určovací petit je prostriedkom umožňujúcim poskytnutie ochrany právneho postavenia navrhovateľa skôr, než toto jeho postavenie bolo porušené. Jeho cieľom je poskytnutie preventívnej ochrany za súčasného splnenia zákonom požadovanej podmienky preukázania naliehavosti právneho záujmu na určení tohto práva. Na vznik právneho záujmu žalobcu na určení stačí také správanie odporcu, ktoré svedčí o jeho úmysle porušiť právo navrhovateľa resp. spôsobiť mu ujmu na jeho právnom postavení. Je teda prostriedkom, ktorý navrhovateľovi umožňuje dovolať sa ochrany skôr, než jeho právo resp. právne postavenie bolo porušené, má teda preventívny charakter.

20. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa súdey oboch inšancií neodklonili od všeobecnej charakteristiky pojmu „naliehavý právny záujem“ ani od právnych záverov vyjadrených vo vyššie označených rozhodnutiach najvyššieho súdu; predpoklady pre posúdenie dôvodnosti použitia určovacej žaloby z hľadiska existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., resp. § 137 písm. c/ CSP nevyložili odlišne. Otázka, či sa súdey v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od tejto všeobecnej charakteristiky, súvisí s ich skutkovými zisteniami; zodpovedanie tejto otázky je vždy v každom konkrétnom prípade jedinečné.

20.1. V predmetnom spore súdey nižších inšancií vychádzali z rozhodujúcej skutočnosti, že v čase ich rozhodovania žalobcovia boli zapísaní v katastri nehnuteľností ako podieloví spoluvlastníci predmetnej nehnuteľnosti, a teda domáhali sa určenia vlastníctva tak, ako už v skutočnosti aj bolo zapísané v katastri nehnuteľností. Dovolací súd tak má zhodne so súdmi nižších inšancií za to, že prípadný vyhovujúci rozsudok by pre dovolateľov nemal nijaký zásadný právny význam, ktorý by mal zmeniť ich právne postavenie vo vzťahu k predmetnému spoluvlastníckemu podielu, nakoľko by len deklaroval už existujúci stav evidencie vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

20.2. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je v zásade daný vtedy, keď existuje rozpor medzi údajmi v evidencii katastra nehnuteľností a žalobcami tvrdeným skutočným stavom vlastníctva, resp. v prípade duplicitného zápisu vlastníckeho práva v prospech viacerých vlastníkov, a teda existuje spor, kto je vlastníkom. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe nemôže byť daný vtedy, keď sa žalobca domáha určenia vlastníctva, ktoré už je evidované v katastri nehnuteľností presne tak, ako požaduje.

20.3. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že k predmetnému zápisu v katastri nehnuteľností je vyznačená plomba, ktorá sama o sebe nepreukazuje spornosť zápisu vlastníckeho práva. Zároveň na tomto závere nič nemôže zmeniť ani tá skutočnosť, že po právoplatnom skončení základného konania dôjde k prípadnej zmene zápisu vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, nakoľko pre dovolací súd je rozhodujúci skutkový stav ustálený v základe konaní, dovolací súd nemá možnosť prihliadnúť na prípadné zmeny skutkového stavu.

20.4. Dovolací súd tak uzatvára, že odvolací súd dospel k správne právne záveru, keď konštatoval, že dovolatelia nemajú na určení, že sú podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti, naliehavý právny záujem a teda, že sa odvolací súd svojím právny záverom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

22. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

23. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

24. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.